

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://cgtcatalunya.cat/spip.php?article12704>

Entrevista a Yayo Herrero, militant ecologista: "El classisme ambiental afecta als més pobres"

Date de mise en ligne : dimarts 19 de desembre de 2017

CGTCatalunya.cat

Yayo Herrero (Madrid, 1965) és antropòloga i enginyera tècnica agrícola. Militant d'Ecologistes en Acció. Per a ella, el canvi climàtic és el repte fonamental del present. No per la seva implicació personal, que també, sinó perquè considera que les desigualtats territorials i de classe estan íntimament lligades a la naturalesa.

► **Crema Galícia, cremen Galícia. Quina lectura faria dels incendis, tant des del punt de vista ambiental com del polític?**

El Govern espanyol està encantat amb la idea de dir que hi ha uns quants piròmans, que n'hi ha, és cert, però es concatenen moltíssimes altres coses. Per exemple, la climatologia de l'Estat espanyol durant l'estiu, amb les seves sequeres, el fa procliu a que hi hagi incendis. I de sempre els hem tingut. Però no hi ha dubte que la dinàmica de l'escalfament global agreuja i crea un brou de cultiu ideal perquè proliferin els incendis.

► **Quin és aquest brou de cultiu?**

La incidència de l'escalfament global dins de la Península Ibèrica provoca sequeres més intenses. D'altra banda, afavoreix l'aparició d'esdeveniments climàtics extrems en moments no adequats. El canvi climàtic està aquí i ha vingut per quedar-se. Perquè quan érem a temps de poder-ho evitar no s'ha evitat. Ara mateix ja hem de parlar de mitigació per intentar evitar els pitjors efectes, i també d'adaptació. I parlar d'adaptació suposa, precisament, redoblar tots els esforços per prevenir i controlar incendis si es produeixen. Aquí és on entra una deixadesa absoluta d'un govern que viu d'esquena a la dinàmica de l'escalfament global i d'esquena a la profundíssima crisi ecològica que vivim. La tempesta perfecta la formen un canvi climàtic i una deixadesa política que és criminal. És criminal perquè no afrontar-ho i no posar remei al que està ocorrent afecta a la vida d'altres espècies, però també a la nostra, la humana.

► **Quan es va fer irreversible el canvi climàtic?**

Des de mitjan 80 pot dir-se que vivim per sobre del que el planeta ens pot proporcionar, i a més d'una forma desigual. Jo sempre dic que la lluita de classes, al moment actual, ha de ser resignificada perquè no solament es plasma en la posició capital-treball, sinó també en la tensió capital-tots els treballs (inclosos els que no es paguen) i capital-naturalitat. El creixement econòmic ha estat concebut com una espècie de gran tumor que creix devorant terra, minerals i rius i establint unes profundes desigualtats a nivell econòmic, de gènere, de procedència...

► **Fins a fa uns anys, la consciència ecològica era una qüestió postmaterialista. Ha canviat això?**

La preocupació ha crescut, però crec que encara és insuficient, que no està estesa al nivell que fa falta per generar formes de pressió real sobre els governs. Crec que no estem solament davant una crisi global, sinó davant una crisi civilitzadora, perquè malgrat la seva manifesta gravetat, malgrat els moments terribles que vivim a nivell material, roman política i socialment desapercebuda. La nostra civilització no és capaç d'actuar davant els senyals que ens arriben de la naturalesa.

► **El canvi climàtic és un tema d'urgència mentre que posa en qüestió la nostra supervivència en el futur. Però hi ha altres urgències del dia a dia, qüestions com tenir un salari que et permeti donar de menjar als teus fills. Com es conrea una consciència ecològica en classes baixes en les quals la preocupació imminent és, per exemple, trobar un treball?**

Crec que el moviment ecologista, i jo sóc crítica en aquest sentit, no ha sabut (hem sabut) expressar bé fins a quin punt existeix una correlació estretíssima entre la deterioració de les condicions laborals, l'empobriment de majories socials i la deterioració de la naturalesa. És a dir, no són coses deslligades. Hi ha hagut un cert ecologisme que ha estat elitista perquè proposava actituds cap al verd que eren inassumibles i inassolibles per a les majories socials, i fins i tot impossibles d'estendre. Des del meu punt de vista, qualsevol proposta que no sigui universalitzable no és vàlida perquè és injusta. Qualsevol cosa que no és universalitzable no és un dret, sinó un privilegi. És impossible mantenir la vida humana al marge de la naturalesa. El capitalisme ha estat incapaç de complir les seves promeses: alimentar a tothom, proporcionar un sistema de benestar determinat... I ha estat incapaç, en certa manera, perquè

aquest model de constant producció depenia de materials i energies que eren finits. Al moment en què topes amb els límits del planeta, aquest model de creixement es veu dificultat.

► **Les classes populars sofriran més l'impacte ambiental?**

Clar, la gent més empobrida és la que acaba vivint en llocs on es col·loquen estructures més contaminants. Hi ha una espècie de classisme ambiental que afecta a la vida de la gent més pobre. A mi em dóna molta ràbia quan escolto afirmacions com que l'ecologisme no és ni de dretes ni d'esquerreres perquè els efectes mediambientals afecten a tots per igual. No és així, no afecten per igual. Els llocs en els quals la gent viu, el tipus d'atencions sanitàries a les quals pot accedir si desenvolupen una determinada malaltia, els propis ritmes de vida, el lloc de treball... Són factors que condicionen la teva salut. La salut té a veure molt amb les condicions socioeconòmiques de les persones. Hi ha una injustícia ambiental que, de vegades, és estructural. Sé que els governants no diuen: "A veure, on posem l'abocador; doncs aquí, on hi ha més pobres". No, molt probablement el que succeeix és que els sòls on viu la gent amb menys recursos són molt més barats i et permeten instal·lar determinades fàbriques. Si això ho portem al terreny de les relacions nord-sud és terrible, perquè tots els països que anomenem rics són països que tenen petjades ecològiques que superen amb molt el que poden proporcionar els seus propis territoris. És a dir, si li poséssim una tanca a la perifèria de qualsevol país com Noruega, Alemanya o Espanya i no entrés energia, minerals o aliments, els països rics no duraven gens. Fa molt temps que esgotem la base natural dels nostres recursos. Per això ja no és solament qüestió de classes, és que és feixisme. Si per poder tenir un determinat estil de vida necessites altres territoris, i damunt aquesta gent es veu desposseïda dels seus propis recursos, és una mostra evident de feixisme.

► **Abans comentava que caldria parlar de la tensió capital-natural. Una de les estratègies de la nova extrema dreta és confrontar, en termes culturals, a les classes populars natives amb els migrants. Aquesta confrontació no és una lluita de classes, sinó una lluita de l'últim contra el penúltim (a la mateixa classe social). Com es relaciona això amb el medi ambient?**

Crec que una de les raons per les quals hi ha moltes persones que acaben adoptant les propostes de moviments ultradretans és que no tenen una mirada clara sobre la realitat mediambiental. Si quan un feixista li diu a gent empobrida que la culpa la té l'estranger que ve a prendre-li els recursos, aquesta persona no és conscient que de la terra d'aquest estranger procedeixen recursos que mantenen al país. Portat a l'extrem, el feixista, per evitar que aquestes persones vingun i no li prenguin a la seva població els seus recursos, voldria que hi hagués una redistribució: així els migrants es quedarien als seus països. Això, com sabem, no ocorre.

► **Classisme ambiental, feixisme territorial... Són conceptes molt contundents. Es corre el risc de deixar fora a molta gent a la qual potser no la hi convenç amb aquest llenguatge?**

Fixa't que he anat a espais molt hostils a donar xerrades i formació, i jo sé que si entro i dic "Mort al capitalisme i al patriarcat!" els he perdut en el minut zero. L'economia ecològica té instruments incontestables com que el planeta té recursos finits o que queden determinats anys per aconseguir el pic del coure i del liti. He estat davant de persones que em diuen: "No m'agrada res el que has explicat, intento rebel·lar-me contra això però no trobava amb quin argument i m'has deixat enormement inquiet". Crec que no cal obstinar-se en una defensa a ultrança de certes paraules, sinó que on les puguis usar les uses i on no, no. Després hi ha gent que diu: "El que m'expliques ja ho sé, però jo no vull renunciar al meu estil de vida".

► **I què poden fer els qui sí estan disposats a modificar el seu estil de vida?**

Qualsevol canvi d'actitud té la seva incidència. La forma de canviar i d'aprendre és fent, així que les petites coses que cada persona pot fer no són en absolut estèrils, sinó fonamentals. Des de l'ús del transport públic fins a l'alimentació, que és un element molt potent perquè hi hagi un canvi real. Ja no parlem solament d'aliments ecològics, sinó de consumir aliments de temporada, que són molt menys contaminants. I crec que cal reduir de forma dràstica el consum de proteïna animal. Per què? Per l'explotació dels terrenys, per exemple. Óscar Fuster explicava que havia fet un estudi que determinava que un mos de carn requeria l'ús de 103 metres quadrats de sòl. Un mos de deu grams de carn! És insignificant i mira quina impacte té. La clau és consumir molt menys de tot,

Entrevista a Yayo Herrero, militant ecologista: "El classisme ambiental afecta als més pobres"

sobretot de productes superflus.

** Entrevista realitzada per Noemí López Trujillo publicada a La Marea*